

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

МУЗЕЄЗНАВСТВО

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ, АРХЕОЛОГІЇ ТА
КРАЄЗНАВСТВА

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

бакалавр
03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
Історія та археологія
3,5
3 рік, VI семестр
Обов'язковий компонент

згідно з розкладом

Українська

щосереди 13.00-14.00, щочетверга 14.20 – 15.20 (303 кабінет, з можливістю дистанційної роботи на платформах ZOOM та Google-class).

Кандидат історичних наук, старший викладач

Токарєв Сергій Анатолійович

E-mail: tokarev-s-a@ukr.net

м.т.0671649071

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Музейна справа на сьогодні є специфічною сферою культурної діяльності, ефективна робота в якій вимагає наявності специфічних знань у багатьох галузях, у тому числі природничих та гуманітарних наук. Дослідження з музеєзнавства сьогодні присвячені теоретичним питанням і практичній роботі як окремих інституцій, так і всієї музейно-пам'яткоохоронної мережі, питанням музейної політики й законодавства, матеріально-технічного забезпечення, кадрової підготовки, міжнародних зв'язків тощо. З кожним роком зростає інтерес до музеїв і пам'яток культури, у зв'язку з чим до вивчення музеєзнавства як наукової дисципліни висунуто нові вимоги. Сучасний музейний працівник повинен володіти комп'ютерними технологіями, вміти формувати репозитарії культурної спадщини, створювати електронні музейні каталоги та видання, розробляти і впроваджувати комп'ютерні програми з музейної проблематики. Відтак навчальна дисципліна «Музеєзнавство» покликана дати студентам логічно-послідовні знання про місце та роль цієї науки як важливого фактору підвищення культурного й освітнього рівня людей, підтримання його історичної пам'яті.

Вивчення курсу базується на увазі до основних духовних цінностей, зокрема, спрямоване на поцінування національних і закордонних надбань, вмілого використання культурної спадщини, вдосконалення сучасного буття людини, усвідомленню свого місця і ролі в житті. Тому під час опанування курсу студенти отримують теоретичні знання і практичні навички з музеєзнавства як засобу задоволення потреб туристів та організації відпочинку; про мережу світових та українських музеїв; принципи побудови музейної експозиції; особливості екскурсійного обслуговування в музеях; прогресивні досягнення менеджерських та маркетингових підходів у музейній сфері; про основні положення музейної теорії та ключові поняття музеєзнавства; нормативну базу, що регулює музейну діяльність в Україні; про класифікацію, типологію та профільність музеїв; процес комплектування, обліку та зберігання музейних фондів; основні правила до оформлення музейних експозицій та підготовки виставкових проєктів; технологію підготовки музейної екскурсії; особливості диференційованого підходу до обслуговування різних груп музейних відвідувачів.

Навчальний курс «Музеєзнавство» є нормативною дисципліною і розрахований на студентів соцігуманітарних спеціальностей з урахуванням наявності у них базового рівня знань (історія України, етнографія України, географія України та ін. українознавчі дисципліни), які навчаються за освітньо-професійними програмами підготовки бакалавра. Він побудований відповідно до вимог Європейської Кредитно-Трансферної системи (ECTS).

Курс «Музеєзнавство» для студентів III курсу розрахований на VI-й семестр, передбачає 20 лекційних, 16 практичних години, а також 69 годин самостійної роботи (4 кредити). У змісті курсу можна виділити три змістові модулі.

Зміст першого модулю «Музеєзнавство як наука. Роль і значення музеїв» включає висвітлення наступних питань:

- сутність та специфіка музеїв, об'єкт, предмет, завдання, понятійний апарат музеєзнавства як науки;
- класифікація музеїв в Україні та світі;

Зміст другого модулю «Історія музеїв та музейної справи» передбачає розкриття наступних проблем:

- зародження та розвиток музеїв та музейної справи;
- історія розвитку музейництва в Україні.

Зміст третього модулю «Основні напрямки музейної справи» передбачає розв'язання наступних проблем:

- сутність та основні тенденції розвитку фондової, експозиційної, науково-дослідної та культурно-масової діяльності музеїв;

Зміст четвертого модулю «Сучасні тенденції розвитку музейної справи» спрямований на вирішення наступних питань:

- сучасні технології в музейній справі;
- проблеми та перспективи розвитку музейної справи в Україні.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПІ	Компетентності
ЗК 2.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК 4.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6.	Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 8.	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
СК 4.	Здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи.
СК 5.	Здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.).
СК 6.	Здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних.
СК 10.	Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
СК 12.	Здатність робити відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів, організувати археографічну діяльність, роботу в архівах та музеях, державних наукових та науково-дослідних установах у відповідності з прийнятими правилами та нормами.
Програмні результати навчання	
ПРН 4.	Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.
ПРН 5.	Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами.
ПРН 9.	Мати навички організації практичного вирішення питань історичної пам'яті та охорони матеріальної й нематеріальної культурної спадщини України.
ПРН 10.	Застосовувати сучасні методики у процесі популяризації історії та археології, а
ПРН 12.	Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Всього годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Кредитний модуль 1. Музеєзнавство як наука. Роль і значення музеїв					
1	Тема 1. Вступ до музеєзнавства	15	2	-	13
2	Тема 2. Класифікація музеїв	15	4	2	9
	Всього за кредитний модуль 1.	30	6	2	22

Кредитний модуль 2. «Історія музеїв та музейної справи»					
3	Тема 3. Зародження і розвиток музеїв та музейної справи	15	2	2	11
4	Тема 4. Розвиток музейної справи в Україні	15	4	2	9
	Всього за кредитний модуль 2	30	6	4	20
Кредитний модуль 3. Основні напрямки музейної справи					
5	Тема 5. Фондова робота музеїв	10	2	2	6
6	Тема 6. Експозиційна діяльність музеїв	10	2	2	6
7	Тема 7. Культурно-освітня діяльність музеїв	10	2	2	6
	Всього за кредитний модуль 3	30	6	6	18
Кредитний модуль 4. Сучасні тенденції розвитку музейної справи					
8	Тема 8. Сучасні технології в музейній справі.	7	2	2	3
9	Тема 9. Проблеми та перспективи розвитку музейної справи в Україні	8	—	2	6
	Всього за кредитний модуль 4	15	2	4	9
	Разом за курс	105	20	16	69

Тематика практичних занять.

Кредитний модуль I

Тема 1. Класифікація музеїв (2 год.)

План

1. Типи і профілі музеїв.
2. Музеї історичного та краєзнавчого профілів.
3. Музеї художнього, літературного та музичного профілів.
4. Музеї природничого, науково-технічного профілів.
5. Екологічні та віртуальні музеї.

Кредитний модуль II

Тема 2. Історія розвитку музейної справи в Україні (4 год.)

Заняття 1. План

1. Зародження інтересу до збирання предметів старовини за доби середньовіччя.
2. Колекціонування старожитностей представниками козацької старшини.
3. Виникнення спеціалізованих музеїв у XIX ст.
4. Роль приватної ініціативи та меценатства у розвитку вітчизняних музеїв.

Заняття 2. План.

1. Музейна справа за доби Української революції 1917 – 1921 рр.
2. Музейна справа за доби «розстріляного відродження» 1920 – 30-х рр.
3. Музейна справа в Україні у другій половині XX ст.
4. Музейна справа в Україні за доби незалежності.

Кредитний модуль III.

Тема 3. Фондова робота музеїв (2 год.)

План

1. Поняття, склад і структура музейних фондів.
2. Комплектування та облік музейних фондів.
3. Збереження музейних фондів.
4. Наукова робота з музейними фондами.

Тема 4. Експозиційна робота музеїв (2 год.)

План

1. Поняття музейної експозиції.
2. Основні види музейних експозицій.
3. Основні види експозиційних матеріалів.
4. Основні етапи побудови музейної експозиції.

Тема 5. Культурно-освітня діяльність музеїв (2 год.)

План

1. Основні види культурно-освітньої діяльності музеїв.
2. Екскурсія як основний вид культурно-освітньої діяльності музеїв.
3. Форми культурно-освітньої діяльності музеїв.

Кредитний модуль IV.

Тема 6. Сучасні технології в музейній справі (2 год.)

План.

1. Музейний маркетинг.
2. Музейний менеджмент.
3. Комп'ютерні технології у музейній справі.
4. Музейні сайти: структура та особливості.

Тема 7. Проблеми та перспективи розвитку музейної мережі України (2 год.)

План.

1. Основні показники та тенденції відвідуваності музеїв держави.
2. Перспективи інтеграції українських музеїв у міжнародні музейні організації.
3. Пріоритетні напрями та завдання розбудови національної музейної мережі.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

Закон України «Про музеї та музейну справу» від 29.06.1995 № 249/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 20.06.1995. № 25.

Про внесення змін до Закону України «Про музеї та музейну справу»: Закон України № 1709-VI від 05.11.2009 р. *Відомості Верховної Ради України*. 5.11.2009. № 25. 9 с.

Закон України «Основи законодавства України про культуру» від 14.02.1992 №2117-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 26.04.1992.

Про культуру: Закон України від 14.12.2010 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 24. Ст. 169.

Про охорону культурної спадщина: Закон України від 08.06.2000 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 39. Ст. 333.

Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство: навч. посібн. К.: Альтерпрес, 2007.

Белікова М., Зайцева В. Основи музеєзнавства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Запоріжжя: ЛПКС, 2015. 179 с.

Вайдахер Фрідріх. Загальна музеологія / За ред. Зеновія Мазурика; Пер. з нім. Х. Назаркевич, О. Лянг, В. Лозинського. К.: Літопис, 2005.

Власюк Г. М., Зосимович О. Ю., Хададова М. В. Музеєзнавство та архівна справа: Навч.-метод. посіб. Житомир: ЖДПУ імені Івана Франка, 2006.

Горішевський П. Основи музеєзнавства, маркетингу та рекламно-інформаційної діяльності музеїв: [навчальний посібник]. Івано-Франківськ: Плай, 2005.

Мезенцева Г.Г. Музеєзнавство. К., 1980.

Музееведение. Вопросы теории и методики. М., 1988.

Рутинський М.И. Стецюк О.В. Музеєзнавство. Навчальний посібник. К., 2008.

Салата О.О. Основи музеєзнавства. Навчально-методичний посібник. Вінниця, 2015.

- Сотникова С. И. Музеология: [учебное пособие]. М.: Дрофа, 2004.
Шевченко В.В. Музеєзнавство. К.: Університет Україна, 2007. 287 с.
Шляхтина Л. М. Основы музейного дела. Теория и практика: [учебное пособие]. СПб.: Высшая школа, 2005.
Юренева Т. Ю. Музееведение: [учебник]. М.: Академический Проект, 2006.
Якубовський В.І. Музеєзнавство. К., 2010.

Допоміжна література:

- Бабенко О., Бабенко О. Короткий словник музейних термінів. Кіровоград: Центрально-Українське видавництво, 2001.
Банах В., Барановська Н. Експозиційна робота музеїв : навчальний посібник. Львів: Логос, 2018. 175 с.
Бойко-Гагарін А. Музейний маркетинг : науково-методичне видання. Київ : Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2016. 67с.
Бондар І.Т., Явтушенко І.Г. Громадські музеї України. Історія, досвід, проблеми. К., 1979.
Буланий І. Т. Громадські музеї України. Історія, досвід, проблеми. К.: Наукова думка, 1979.
Василенко А.С. Літопис слави народної: З історії становлення і розвитку народних музеїв України. К., 1974.
Вербицька П., Пасічник Р. Музей як комунікативний та освітній простір: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 229 с.
Власюк Г. М. Музеєзнавство та архівна справа: [навчально-методичний посібник]. Житомир: ЖДПУ імені Івана Франка, 2006.
Горелов М.И. Методические вопросы построения экспозиции в местных художественных музеях. М., 1967.
Гурдченко З.С. Музеї народної архітектури України. К., 1981.
Державний музей етнографії та художнього промислу АН УРСР. К., 1976.
Державний музей українського народного декоративного мистецтва УРСР. К., 1983.
Илюхин М. М. Музейные экскурсии. Методические рекомендации. М.: ЦРИБ «Турист», 1991. 80 с.
Лорд Б. Менеджмент в музейном деле. М., 2002.
Маньковська Р.В. Музейництво в Україні. К., 2000.
Музееведение. Искусство музейной экспозиции и техническое оснащение музеев / Под ред. Тимрот А.Д. М., НИИК, 1985 134 с.
Музееведение: Проблемы культурной коммуникации в музейной деятельности / Под ред. Дунельского В.Ю. М., АН СССР, 1989. 218 с.
Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ століття. К.: Златограф, 2004.
Музеї України: Довідник / Міністерство культури і мистецтв України. К.: Задруга, 1999.
Скрипник Г.А. Етнографічні музеї України. К., 1989.
Шкільні музеї / Ганнусенко Н.І. та ін.: навчально-методичний посібник. К., 1991.
Юренева Т. Ю. Музей в мировой культуре. М., 2003.

Інформаційні ресурси

- <http://prostir.museum.ua>
<http://www.museum-ukraine.org.ua>
<http://www.museum.ru>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад конституції, трудового права, освітнього менеджменту, економіки, права тощо;

- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати індивідуальне завдання
- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекціях			до
Робота на практичному занятті			до
Самостійна робота:			до
Підсумкова контрольна робота			до
Усього			до 75
Екзамен:			до 25
Разом:			до 100